

Plagn forza e dinamica

Ballet statal Minca: «The Rite»

DA GION NUTEGN STGIER / ANR

■ **Saltunzas e saltunzs an pelerinas, margaritas da teila sainza fegn, per 55 minutas en veir spitachel ed en public perplex. Chegl las lengias grassas digl ballet «The Rite», tg'è nia preschento per l'amprema geda e chegl a Son Murezza graztga ad Origen.** *Dustin Klein* totga tar egn digls pi ancunaschaints coreografs da ballet an Europa. El è er egn digls saltunzs dalla classa superioura tar igl Ballet statal da Minca e savens ins vei el er sulet sen tribuna scu ampren-saltunz. Cun Minca ò er *Giovanni Netzer*, igl scienzio da teater ed intendant digl Origen Festival Cultural, ena ferma relaziun, avend el fatg la gronda part digl sies studi ainten la capitala dalla Baviera. Cun colaborar cun el coreografs e coreografas da renom internaziunal scu *Eno Peci* e *Yuka Oishi* ò *Dustin Klein* santia digl Origen Festival Cultural. Bagnspert ègl nia tar ena collaboraziun cun *Giovanni Netzer*, uschia tgi igl public digl pi grond festival da cultura digl Grischun ò gio plessas gedas gia igl deletg d'assistar a produczions da solt inscenas da *Dustin Klein*.

Signia igl cler cunfegn

All'antschatta è igl iral da solt, en camp cun mellas e mellas margaritas da teila, cura tgi igls quatter saltunzs e las dus saltunzas sa mossan agl public. Vistgias èn igls protagonistas e las protagonistas scu paders, pi tard sa mossa alloura tgi las pelerinas èn navot oter tgi vistgias da mort. Cun muvimaints prest statics vignan las flours spustadas agl our dalla tribuna da solt, ensacu per signifitgier igl cunfegn tranter en bung mond ed en mond nosch. Aint igl decurs digl ballet s'avanza igl mond «nar» adegna pi ferm tar en veir camp da battaglia. Gist cò sa mossa

Sincron e mintga zap egn scu l'oter: Ena preschentaziun da vaglia digls saltunzs e dallas saltunzas digl Ballet statal da Minca.

FOTO M. KUNFERMANN

digltotfatg tgi *Dustin Klein* metta l'ovra d'Igor Stravinsky «Sacre Du Printemps», tgi datescha digl 1913, aint igl preschaint, noss mond signia da tot igl mal.

En'armuneia

Durant igl antier ballet bandungan igls quatter saltunzs e las dus saltunzas betg igl iral da solt da fons blo. Per en mument ins ò l'impressiun tgi sen tribuna seia en'armuneia, ena unitad ed ena pasch. I vign salto sincron, zap per zap tuttegna, an furma-

ziun e cun ena facilitad. *Simon Karlstetter*, tgi segna per la musica ò per chellas scenas er tscharnia musica pi moderna, tgi vo dantant a pèr cun tot chegl tgi vign mess an solt sen tribuna. Singulas scenas sotta-metta el schizont cun musica asiata, orientala e pi modesta. Anc è quietezza e paregnadad tranter igls protagonistas e las protagonistas digl ballet «The Rite».

Muvimaints plagn ecstasa

Igl pi tard cura tgi la musica d'Igor Stravinsky resunga s'avanza igl toc tar en ri-

tual da muvimaints plagn ecstasa, plagn forza e dinamica e plagn cumbar. Er cò corresponda pero mintga muvimaint alla musica, i sa mossa tgi igls saltunzs e las saltunzas èn unifitgias chegl tgi pertotga l'antiera coreografia. Ins sainta bagn igl schamem da mintgign, i para tgi tots stertan sot current ed i para tgi la halla da tgalvalger da Son Murezza croda dapart. Alla fegn èn saltunzs e saltunzas starnias digl grond straptasch ed i vign adegna pi cler, igl fons blo dalla tribuna para d'esser igl tschiel sen terra.

Angal ple en'unica saltunza

Ena suletta saltunza intunescha la melodia «I'm in heaven» detg oter «ia sung aint igl 7avel tschiel» cun ella aver survivia igl antier cumbar, en cumbar cunter igl mal digl mond, cunter en mond tg'ò nign fons ple e cunter en mond balurd.

Totpiglia ena grondiosa prestaziun mentala e corporala digls quatter saltunzs e dallas dus saltunzas cun en public perplex ed incanto.

«Betg parde igl plascheir tar la nateira»

Beiva: sarvetsch divin ecumen

DA GION NUTEGN STGIER / ANR

■ **Tema central digl sarvetsch divin ecumen è stada la nateira. Ella seia ena miracla digl stgaffimaint, on detg igls dus celebrants pader Mauro Jöhri e ser Helmut Heck. Igl parochians on gizzo las ureglias cun santeir igls bels plets digl caputschign e digl predigtant.** En de da bellezza ò do igl vistgia agl sarvetsch divin ecumen da dumengia passada alla Tgavretscha. Agl pe dalla Roccabella è sa radunada ena bela raspa da per assistar alla messa ecumena anmez la nateira. Nias gugent agl sarvetsch divin ecumen èn betg angal igls Bivians, mabagn er blers giasts da Beiva e cunzont en bel domber parochians dallas otras vischnancas da Surses.

La pi gronda baselgia digl mond

Pader *Mauro Jöhri* ò alloura er catto angal bels plets da bavegna. Da gronda impurtanza e da gronda valour seian la cuminanza, igl s'antupar e la convivenza e chegl independent da confessiun e cardientscha. «Alla fegn è mintgign en carsgang da Dia», ò menziuno igl superior digls caputschigns. Da tot cor èn er neidas las parolas tgi igl predigtant ser *Helmut Heck* ò duvro per beneventar vigl e gioven alla messa ecumena. «Seias bagnias ainten la pi gronda baselgia digl mond». La nateira tgi accumpogna el, pader *Mauro Jöhri* e tots preschaints tras la messa ecumena seian per chel avant mezde la pi gronda baselgia digl antier mond. La culissa seia magnifica cun muntognas, flours, utschels, ramour dall'ava e cun parochians cuntaints, ò punctuo ser *Helmut Heck*.

La nateira furma igl mond

I fiss bagn donn schi la nateria niss turblada da noss imperi, ò accentuo igl predigtant da Beiva e Surses. La nateira seia er chella tgi furma igl pi fitg igl mond. Ella fetscha er adegna puspe attent agl stgaffimaint ed alla forza creativa da noss Signer. La nateira cun tot las sias miraclas seia schi custevla e d'immensa valour,

ò detg ser *Helmut Heck*. El ò supplitgia a tots preschaints da betg perder igl plascheir tar la nateira. Igl predigtant ò er detg da gio betg perder igl sa smarvagler anvers la nateira, ella tgi seia an tots gros ena miracla. Ser *Helmut Heck* ò er detg tg'ins dess tigneir avert igls igls e gizzar las ureglias cun admirar la nateira. Ultra da chegl duess mintgign tgirar la nateira scu chegl tgi Dia viglia.

An perfetg taliang

Scu mintg'on tar igl sarvetsch divin ecumen a Beiva da mesa stad èn er dumengia passada blers nias per santeir pader *Mauro Jöhri*. Benevento veva el igls parochians an tudestg, rumantsch e taliang. Igl preda chel ò el tignia an taliang e chegl an en taliang schi perfetg, tgi mintga cumponist vess mess chels plets an notas. La stgaffiziun seia scu en grond codesch da

Dia ed en codesch avert per tots. Ainten chel codesch vegia la nateira survagnia igl pi grond spazi, ò detg igl caputschign. Dia vegia er regalo la nateira per observar, tadlar, tgirar, mantigneir e per galdeir. Er nous seian tots createiras dalla nateira scu mintga tgamutsch er, ò pader *Mauro Jöhri* detg, cun mussar igl det vers la Roccabella. Mintgign duess respectar la nateira, seia chegl cun gleisch pi clera u cun gleisch pi stgeira, ò accentuo igl pader bivian. Da gronda relevanza seia da conservar mintga bel mument tg'ins vegia gia ainten la nateira ed igl madem vala er per la veta da mintgign, ò punctuo igl celebrant dalla messa ecumena.

Viseta d'ena talpigna

Tgi nateira è veta ins ò vasia bagn durant igl sarvetsch divin ecumen. Durant igl preda da pader *Mauro Jöhri* è ena talpigna eida ena furia tras igl pro, sainza saveir tgi gist an chel mument ò igl pader detg: «La nateira è gronda e nous ischans pitschens». Cun vurdar pi bagn tot las retgezzas tgi la nateira cumpeggia, la fauna e la flora, ins schess betg tgi Jesus fiss sto en fegl d'en legnamer, mabagn pitost dad en «contadino», ò detg igl pader caputschign cun en surreir simpatic. Da curt vegia el fatg ena viseta a papa *Francestg* e lez igl vegia detg: «Mauro, ma tge fast cò?». Igl madem possa el er deir alla fegn digl sarvetsch ecumen. «Ia sung nia gugent per celebrar cun ser *Helmut Heck* la messa ecumena, per galdeir la cuminanza, la gronda simpateia ed igl pi fitg la nateira, igl pi grond scazi dalla creaziun», ò menziuno igl pader tg'è anc bung en meis igl superior digls 11'000 caputschigns.

Igl dus celebrants digl sarvetsch ecumen cun igl sunatibas tg'ò ambellia la messa ecumena musicalmaintg. (da an.) ser *Helmut Heck*, pader *Mauro Jöhri* e *Luciano Giorgetta*.

FOTO G. N. STGIER